בעזהשי"ת

שיעור בספר פרי הארץ

פרשת ויצא

מפי הגה"צ מורינו
הרב אברהם מרדכי אלתר
שליט"א במוהרי"א

יישר כח למתעסקים בדבר מצווה
שטורחים מדי שבוע לשמר את
הדברים ולהעלותם עלי כתב, זכות
הרבים תלוייה בהם.

להערות והארות ניתן לפנות למערכת
במייל de**422144**@gmail.com

מערכת "דבר אמת"

עימוד ועיצוב:
"ואנוהו"
05331.05646

שיעור בספר פרי הארץ פרשת ויצא
'בשבילי נברא העולם'

מהגה"צ מורינו הרב אברהם מרדכי אלתר שליט"א במוהרי"א
שנאמר בישיבה גדולה פני מנחם ירושלים

במדרש (ב"ר סח, יג בשינוי) 'ויקח מאבני המקום (כח יא), **בתחילה היו הרבה אבנים, וע"י יעקב נעשו אבן אחת זהו שנאמר** (שם פסוק יח) **ויקח את האבן' עיי"ש.** וכדאיתא ברש"י (כח יא) שעשה את האבנים כמין מרזב סביב לראשו שהיה ירא מפני חיות רעות. התחילו מריבות זו עם זו זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת, וזהו שנאמר 'ויקח את האבן אשר שם מראשותיו'.

פתח הרב, במדרש (ב"ר שם יב) 'והנה סולם מוצב ארצה (שם פסוק יב) **זה סיני וראשו מגיע השמימה, והנה מלאכי אלהים אלו משה ואהרן',** וצ"ב שייכות משה ואהרן לענין הסולם. **גם אמרם ז"ל** (שבת לד ע"א) **'ג' דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת [עם חשיכה: עשרתם, ערבתם, הדליקו את הנר']. גם מאמר דוד המלך ע"ה** (תהלים קטז טז) **'אני עבדך בן אמתך'.**

בשבילי נברא העולם

אבל כללא דמלתא ארז"ל (סנהדרין לז ע"א) **חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם,** שהעולם כולו עם כל פרטיו ופרטי פרטיו, דומם צומח וחי ומיניו יעודם עבור האדם הפרטי, ולא רק שהוא פרט זוטר במערכת העולם הענקית, אלא בשבילו לבד כדאי לברוא את הכל. ולא רק בריאת העולם נבראו בשבילו, אלא **וכן כל מאורעות העולם הכל בשבילו יחידו ממש. שהרי דיו לעולם בצדיק אחד כמאמר** (משלי י כה) **'צדיק יסוד עולם',** כשם שבגשמיות יסוד מחזיק את כל הבנין שעליו כמו"כ ברוחניות יסוד הדבר אוחז את כולו, בנין שיקחו ממנו את יסודותיו הוא יתמוטט כמו"כ דבר רוחני אינו בר קיימא ללא יסודו. וברוחניות יסוד הדבר הוא סיבתו, הסיבה השכלית למה הוא קיים זה מחזיק את קיומו. ואדם יחיד יכול להיות סיבה לקיום כל העולם, לכן צדיק הוא יסוד העולם [ולא צינור העולם וכדו'], כי קיום העולם על ידו. **וכמאמר**

רשב"י (שבת לג ע"ב) שאמר לבנו רבי אלעזר **'דיו לעולם אני ואתה'**, והיינו שרשב"י ובנו הינם סיבה מספקת להחזקת כל העולם. **גם אמרו** (זח"ג טו ע"א) **'אנא סימנא בעלמא'**, בזוהר שם מבואר דלא אצטריך עלמא ביומוי דרשב"י להאי אות [דקשת] דהא הוא אות סימנא בעלמא הוה, ובמק"א בזוהר (ח"א רכה.) אי' שרשב"י אמר כן על עצמו אנא שכיח בעלמא ואנא סימנא בעלמא, ורשב"י אמר שהוא סימן וסיבה לעולם, כי הוא יכול להמשיך כל החיות לעולם[א]. **ואם עיקר בריאת העולם הוא בשביל אחד, כ"ש מאורעותיו של עולם אחר הבריאה אם טוב ואם רע,** הינם בשביל אחד, והוא מכל שכן, כי אם בריאת העולם מאין ליש נעשית בשביל איש אחד, ודאי שכל התזוזות והשינויים שבתוך העולם, בתוך היש, נועדו לאדם הפרטי היחידי.

לכן צריך כל אדם לדעת בעצמו איך שהוא הגורם מאורעות העולם וחילופיהם, ולא על דרך האמונה והענוה בלי שום הבנה שקרוב בפיו ורחוק

א. בספרי חסידות ביארו זאת בכמה אופנים:

א. בפשטות נראה דרשב"י התפאר באמרו על עצמו שהוא אות במקום אות הקשת, אבל בכמה מקומות בספרי חסידות מביאים שאמר כן על עצמו מחמת ביטולו העצום, שמחמת שהיה ביטל לגמרי לא ראה בכל מעלותיו איזשהו התפארות עצמית, וכמשה רבינו שהיה עניו מכל האדם מפני ידיעתו שהכל מהשי"ת, וכן אי' מבעל התניא (מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד) שאמרו 'אנא סימנא בעלמא' פירושו שהיה בטל כל כך עד כדי שהיה רק סימן המציין לדבר מה.

ב. באוהב ישראל (עקב ד"ה ארץ) כ' ש'הצדיק נקרא ציון, [נקודת ובחינת ציון] על דרך שאמר רשב"י אנא סימנא בעלמא', ואין כוונתו לומר רק שציון הוא סימן ע"ד (שקלים פ"א מ"א) 'מציינין את הקברות' - שעושין עליהם סימנין, אלא לענין נעלה יותר, וכדכתיב (ישעיה ב ג) 'כי מציון תצא תורה', שנקודת ציון היא נקודת התחברות לתוכיות הדבר, וע"ד פתילה המחברת את השמן לאור, דשמן הוא דבר המאיר אבל אינו יכול להאיר בלי הפתילה שתחבר אותו לעולם, ופתילה נקראת בחי' ציון וסימן שדרכו ניתן לגשת אל האור, כמו"כ נקודת ציון שבירושלים הוא נקודת ההתחברות לרבש"ע שבבריאה, על ידי 'ציון' 'תצא' ותתגלה אור התורה, ורשב"י היה בבחינת ציון שהוא היה נקודת ההתחברות לרבש"ע, רשב"י מציין ומביא את הרבש"ע בבריאה, [ולכן נקרא קבר 'ציון', שאין לומר שזהו רק מחמת שמציינים אותו, כי איך יהפך הטפל לעיקר, אלא שע"י שהציון מסמל איפה הקבר ניתן לדעת היכן הוא, דציון הוא אופן ההתחברות והגישה למהות הדבר].

ג. המגיד ממעריטש ביאר אנא סימנא בעלמא, שכל המדות שמתעוררים למעלה הם מתעוררים למטה בצדיק, והיינו שהצדיק סימן בלבד לדברים העליונים.

אולם מדברי רבינו נראה דיליף באופן אחר, שרשב"י אמר שהוא סימן וסיבה לעולם, שהוא יכול להמשיך כל החיות לעולם.

מכליותיו, לא שבגלל שכתוב בספר 'פרי הארץ' ושאר ספרים אני מאמין ומקבל זאת, והרי הוא נעשה עניו מחמת כן מאחר שמאמין שכל נזקי העולם נעשו מחמתו והרי הוא מזיק גדול, כי אם יהיה זה באמונה בלבד בלי הבנה ודעת לא יהיה מזה שום תועלת, **אבל צריך שיהא לבו רואה את** זאת.

יחוד קוב"ה ושכינתיה; תוספת מוחין בעולם

ונרחיב מעט בהבנת דברים אלו כפי הבנתי, [אם כי יש בזה בודאי עומקים יותר]: הנה לפני כל מצוה אנו אומרים 'לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה', והטעם, כי כל המצוות מטרתם אחת, וכמו שנתבאר שבוע שעבר שכל המצוות עניינם אנכי ה' אלקיך ולא יהיה לך, עד"ז כל המצוות עניינם יחוד קוב"ה ושכינתיה, דבחינת שכינתיה היינו גילוי ה' השוכן ושורה בעולם ובהשגתינו, ובחינת קודשא בריך הוא היינו מה שמובדל ומופרש ונעלם מהעולם ומהשגתינו, כי תיבת קדוש בלשון הקדוש עניינו מובדל ומופרש, ולכן כתיב גם לגבי איסור 'פן תקדש' (דברים כב ט) כי כל דבר המובדל ומופרש מהאדם, בין לשבח כגון הקדש ובין לגנאי כגון איסור, נופל בו לשון קודש. (וכנתבאר בהרחבה בשיעור הכנה לר"ה שיצא לאור בס"ד) **ובחינת** 'יחוד' קוב"ה ושכינתיה היינו שע"י המצוות פועלים שיהיה התחברות גילויים רוחניים שלא נתגלו עד כה בבריאה, עד עתה היו נבדלים, וע"י המצוה מתגלים, כל מצוה משנה את מצב הבריאה, כל מצוה פועלת עוד השגה בה' שהיה נעלם לפני זה בבריאה. וזהו סוד מה דאי' בספרי חסידות וקבלה דבכל מצוה נעשית 'תוספת מוחין', מוחין היינו תכנית, וישנה תכנית הפעילה בבריאה מצד עצמה וע"י המצוות נעשית תוספת מוחין, תוספת בתכנית הבריאה.

ונבאר זאת ממושגים המובנים לנו, בעולמינו כיום אנו נהנים וחיים מכל מיני סוגי טכנולוגיה ומוצרי חשמל למיניהם, כל דברים אלו התגלו בהתגלות החשמל, ובעת ההיא שנתגלה כח החשמל נתגלו בבריאה עוד המון המצאות וחידושים, חוץ מהטכנולוגיה, ונלאו החוקרים נלאו מלמצוא הטעם לכך, מה זאת שבדיוק בתקופה מסויימת כל יושבי תבל בכל מושבותיהם התחילו לפתח רעיונות אלו, ולא לפני כן. ובספה"ק ביארו ששכלול זה נבע מחמת שהגיע עת דשנת ה' אלפים ת"ר, ומבואר בזוה"ק (ח"א קיז.) עה"כ (ד יא) 'בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגו' נבקעו כל מעינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו',

ד'בשית מאה שנין לשתיתאה יתפתחון תרעי דחכמתא לעילא ומבועי דחכמתא לתתא'. ונחלקו צדיקי הדורות, האם מחמת שלא ניצלו כדבעי את פתיחת תרעי דחכמתא לרוחניות לכן זה נפל להתפתחות העולם, או להיפך שאכן נפתח תרעי דחכמתא בדברי תורה וברוחניות ונשתלשל גם לחכמות עולם הזה, לקראת היעוד לעתיד לבוא שהגשמי ישמש את הרוחני. כך או כך דבר זה מורה בבירור שישנו שינוי בתהליך הבריאה, ובכוונה תחילה נגזר שחידושים אלו יתגלו בשלב מסויים ולא לפניו, כי ע"פ תכנית הבריאה שנה פלונית היא הזמן המיועד להתגלויות אלו, רק אז נכנסו ל'מוחין' של הבריאה אפשרויות אלו, ולפני כן זה לא היה כלל ב'מוחין' של הבריאה. זהו שינויים ב'מוחין' הגשמיים והחיצוניים של הבריאה.

ועד"ז יובן ביתר עומק שישנו שינוי במוחין הרוחניים והפנימיים שבבריאה, וכמו שכתוב 'כולם בחכמה עשית', שאין הכוונה לחכמה החיצונית והגשמית, איך הצומח צמח וגדל וכדו', אלא להשגת הרבש"ע, וכדכתיב 'ואתה מחיה את כולם', שבכל דבר שבבריאה יש נקודת חכמה שהוא תכלית הדבר לבוא ממנו להשגת הקב"ה.והשינוי במוחין אלו יובן ממה שאחר כמה דורות בראשית הבריאה נשתכח השם הנכבד והנורא מפי כל היקום ומדעתם ולא הכירוהו אלא יחידים בעולם, ועל דרך זה היה העולם הולך ומתגלגל, עד שנולד עמודו של עולם והוא אברהם אבינו, ושיבר הצלמים והתחיל להודיע לעם שאין ראוי לעבוד אלא לאלוק העולם ולו ראוי להשתחוות ולהקריב ולנסך כדי שיכירוהו כל הברואים וכו', עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות והם אנשי בית אברהם ושתל בלבם העיקר הגדול הזה (רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"ב-ג). בהשקפה שטחית נראה שאברהם אבינו הצליח לפרסם אלקותו יתברך בעולם על ידי שערך ויכוחים ופרסם זאת בראש כל חוצות, והצדיקים שלפני אברהם אבינו לא עסקו להודיע לכולם שיש בורא עולם, ואברהם אבינו החליט כן לעסוק בכך, אבל זוהי תפיסה ילדותית, האמת היא בהיפך, שכל ב' אלפים שנה הראשונים שבבריאה, לא היה יכול להיות גילוי הרבש"ע בבריאה, זה היה ב' אלפים תוהו (סנהדרין צז.), המוחין שהיו בבריאה היו באופן שלא ניתן לגלות שיש מנהיג לבירה זו [כי אם ליחידים], ולכן הצדיקים שבזמן זה לא גילו זאת לכל באי עולם. וכאשר אברהם אבינו מסר נפשו באור כשדים ייחד קוב"ה ושכינתיה ונתהוו מוחין חדשים בבריאה, נוצר אפשרות לגלות את

הרבש״ע בבריאה, לכן כפועל יוצא מכך אברהם אבינו פירסם זאת באמצעות דיבורו על כך עם כולם וכו׳, ובכל דור ישנה צורה אחרת להתגלות, כלים מכלים שונים. וכן נפעל בכל מצוה שעושה האדם לשם יחוד קוב״ה ושכינתיה, וכמו״כ בכל פעולה גשמית הנעשית עם חיבור לקב״ה הרי זה גורם שהקב״ה יתגלה יותר בעולם. ולהיפך כל פעולה בלתי חיובית, עבירה, ואפילו עיסוק בגשמיות שלא לשם שמים, מקלקל את המוחין שבבריאה, העדר והסתלקות המוחין, וגורם גלות וחורבן, רח״ל. וזהו כל עבודת האדם בעשיית המצוות ובשמירה מהעבירות לשנות את הבריאה שיתגלה בה הקב״ה.

וכן כתב הרמח״ל (קנאת ה׳ צבאות כלל ב): ׳כל העולם כולו בכל מדרגותיו הוא אדם גדול וכו׳ והאדם הוא עולם קטן, [וזהו מה שמצאנו בכתובים שמכנים לארץ איברים[ב], וכתיב גם ׳לב ים׳ (שמות טו ח)], ואין בזה אלא מה שבזה, [וחלק כבר נתגלה לחכמי הטבע, ובפרט בדורינו[ג]], וכפי החלקים אשר באדם כך תהיינה ההשפעות הצריכות לו, כי כל חלק צריך קיום, וכל קיום ע״י ההשפעה היא, ולפי זה בהיות כל האדם משפיע יהיה כל העולם מושפע, וכן להיפך׳,

ובזה מובן מה שאומרים שכאשר בחור יושב ולומד הרי הוא גורם שיהודי אחר יחזור בתשובה, ולהיפך כשאינו מתנהג כנדרש ממנו אין זה מזיק רק לו אלא הוא כעושה חור בחדרו בספינה שמקלקל לכל הספינה, כי כל פעולה משנה את ״מנגנון״ הבריאה לטוב ולמוטב, וכולם שותפים באותו דבר.

ב. בקהלת רבה (פרשה א עה״כ והארץ לעולם עומדת): ׳אמר ר׳ ברכיה בשם ר׳ שמעון בן לקיש כל מה שברא הקדוש ברוך הוא באדם ברא בארץ לדוגמא לו, אדם יש לו ראש והארץ יש לה ראש, שנאמר (משלי ח כו) ׳וראש עפרות תבל׳, אדם יש לו עינים והארץ יש לה עינים שנאמר (שמות י ה) ׳וכסה את עין הארץ׳, אדם יש לו אזנים והארץ יש לה אזנים שנאמר (ישעיה א ב) ׳והאזיני ארץ׳, אדם יש לו פה והארץ יש לה פה שנאמר (במדבר טז לב) ׳ותפתח הארץ את פיה׳ וכו׳, אדם יש לו ידים והארץ יש לה ידים שנאמר (בראשית לד כא) ׳והארץ הנה רחבת ידים׳, אדם יש לו ירכים והארץ יש לה ירכים שנאמר (ירמיה לא יז) ׳וקבצתים מירכתי ארץ׳, אדם יש לו טבור והארץ יש לה טבור שנאמר (יחזקאל לח יב) ׳יושבי על טבור הארץ׳, אדם יש לו ערוה והארץ יש לה ערוה שנאמר (בראשית מב ט) ׳לראות את ערות הארץ באתם׳, אדם יש לו רגלים והארץ יש לה רגלים שנאמר ׳והארץ לעולם עומדת׳.

ג. שמעתי מפרופסור דבר שאינו כל כך מפורסם, שמצאו שיש באדם נוגדנים כנגד רוב או כל סוגי בעלי החיים, יש באדם כמין מפתחות נגד בעלי החיים, ובהתבוננות בגוף האדם רואים שרשום בו כל סוגי בע״ח שיש בעולם, [וחז״ל אמרו שכל מה שיש בעולם יש באדם, ולא נתגלה עדיין לחכמי הטבע הכל], ואם כך הוא בגופניות העולם, בודאי שכן הוא בבחי׳ הנשמה.

וכח זה ישנו רק לבני ישראל, כמ"ש השפת אמת (תרומה תרמ"ו): 'הנה הכל תלוי בזה האדם שהוא כלל הבריאה שנקרא עולם קטן, והוא המקיים התורה ועל ידו נמצא הטוב בכל מעשה בראשית, דכתיב 'וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד', דרשו חז"ל מאד זה אדם, ואח"כ ע"י החטא הי' תערובות, ובקבלת התורה הותקן הקלקול וכו', והוא הציור פנימי של כללות בנ"י וכו', דכתיב עם זו יצרתי כו' משמע שיש לבנ"י צורה מיוחדת וע"ז אמרו אתם קרוין אדם כו' שזה הציור אדם שכולל כל מעשה בראשית נמצא רק בבנ"י שהוחזר להם הארה הראשונה שהיה קודם החטא'.

אבל צריך שיהא לבו רואה את הערות ארציות שלו, איש אדמה, ואיך הוא רחוק מה' בכל דרכיו מגושם ומגשם חיות הקדש, הקב"ה נותן חיות דקדושה בכל דבר, תוכנית אלוקית, והאם ניגש לעולם בצורה גשמית, **נרגן מפריד אלוף** (ע"פ משלי טז כח) שאיש רע על ידי ריגונו ותערמותו מפריד ממנו אלופו של עולם (רש"י שם), ומבאר רבינו שמפריד אלוף היינו 'אלוף **בינה אלוף חכמה**', ומפרידן **מעולם המעשה**. רבינו מקדים אלוף בינה, כי לשון זה ישנו בגמ' (שבת קד.) 'אלף בית - אלף בינה', ומוסיף אף 'אלוף חכמה' ע"פ הכתוב (איוב לג לג) 'ואאלפך חכמה', ומבואר בספרי חסידות שאלף מלשון ללמוד, וישנם ב' מוחין מוח החכמה ומוח הבינה, חכמה הוא נקודה הראשונית ובינה הוא מבין דבר מתוך דבר, ויובן בלימוד סוגיא, שבתחילת הלימוד יש ללומד כל מיני קושיות, ופתאום מתנוצץ לו איזשהו אור, הוא עדיין אינו יודע מה זה מיישב אבל מרגיש איזשהו הארה שאינו יודע להגדירה, זהו נקודת החכמה, ולאחר מכן ישנו בחי' בינה שהוא מה שמפרק ומלבן את הנקודה הראשונית, וחכמה ובינה תרי ריעין דלא מתפרשין שהולכים יחד זה עם זה, וכמו"כ בבריאה יש ב' המוחין חכמה ובינה, חכמה היא הקדושה שיש בכל מקום, ובינה היא ענין מבין דבר מתוך דבר היינו שצריכה להתפשט (אמרי אמת וישלח תרצ"ב), ונרגן מפריד אלוף הוא מפריד את ב' המוחין, שעל ידי שניגש לבריאה בצורה גשמית הרי הוא מנתק ומסלק מהבריאה את גילוי הקב"ה שבבחי' חכמה ובבחי' בינה שבה, ועי"ז נעשה יותר קשה להתחבר לקב"ה.

והכתוב אומר (תהלים קד כד) **'כולם בחכמה עשית', ואם חכמה אין כאן במה יתקיים.** כי קיום העולם הוא עבור התכנית האלוקית שבבריאה, שזהו 'כולם' בחכמה עשית', ואם התכנית האלוקית לא מתגלה בבריאה והבריאה

מתנקת ממנה אזי אין לה במה להתקיים. ידוע שאותיות שם הוי"ה הם כנגד הבריאה, י' חכמה ה' בינה ואחרי זה ו' מדות וה' אחרונה מלכות, והנה אותיות 'הוה' חיותם מחכמה, שע"י תוספת הי' נעשה שם הוי"ה, אבל כאשר מסלקים החכמה מהבריאה נשאר ההוה ללא היוד המקיימת אותם.

וזהו סיבת מאורעות העולם בכללות ובפרטות **ליסר את האדם לשוב עד ה' בכל לבבו, ומלאה הארץ דעה את ה', כל חד וחד לפום שיעורא דיליה.**

ואין חילוק בין אדם גדול לנקלה ועבד, הכל לפי מעשיו מגשם הוא את הרוחניות ומלביש צואים לחיות הקדש, כמובן שהדרישה מכל אדם שונה, מאחד נדרש שיכוין בברכה שלפני האכילה ברצינות יותר, לא רק מן השפה ולחוץ, ועבודתו בזה מכניסה הכרה בכל הבריאה שאכן יתגלה 'שהכל נהיה בדברו', ומאחר נדרש עבודה גבוהה יותר, ואף אדם אחד אינו עומד באותו מדרגה כל הימים, לא תמיד יש לו את בהירות השכל, לפעמים יותר קשה לו ונדרש ממנו פחות, אבל מכולם נדרש עבודה זו לכל אחד כפי עבודתו ואין אחד שיכול להתרשל ממנו ולומר שאין זה שייך אליו, נדרש לקחת את הדברים במלוא הרצינות, לדעת עד כמה מעשינו ועבודתינו נוגעים ומגיעים.

קיצוץ בנטיעות בהפרדת העולם מה'

והנה לפי ערך דקות ואמתות האחדות פשוט יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, בהפרידם בני אדם ח"ו בהתגשם עצמם שהוא קצוץ נטיעות ח"ו. קיצוץ בנטיעות הוא דבר חמור מאד, בגמ' (חגיגה יד:) ארבעה נכנסו בפרדס וכו' אחר קיצץ בנטיעות, דיש בחינת נטיעות למעלה ואחר קיצצם, ובספה"ק כ' להיזהר מכל מיני דברים שהעושה אותם מקצץ בנטיעות, ובתיקוני זוהר (תקון עט קיז:) מבואר דקיצוץ בנטיעות הוא ההיפך מכופר בעיקר וז"ל: 'דארבע אתוון ועשר אתוון איהי מלכותא דאיהי כלילא מכל עשר ספירן, וביה צריך כלא לאכללא, דכל מאן דנטיל מלכות בלא תשע ספירן איהו מקצץ בנטיען, וכל מאן דנטיל תשע ספירן בלא מלכות איהו כופר בעיקר', [ד' אותיות וי' אותיות זאת מלכות שהיא כלול מכל עשר ספירות, ובו צריך הכל להתכלל, שכל מי שנוטל מלכות בלא תשע ספירות הוא מקצץ בנטיעות, וכל מי שנוטל תשע ספירות בלא מלכות הוא כופר בעיקר]. ולבאר זאת מעט שיובן גם בשכלנו, יובן ע"פ דברי הרה"ק מווילעדניק זי"ע (שארית

ישראל פסח מאמר ג) 'שמי שעובד ה' בכל כח שכלו ובמדותיו, מכל מקום צריך להמשיך הכל בבחינת עובדא דוקא, ולשעבד כל הספירות לבחינת מלכות דוקא, וממילא משעבדם לבחינת אין סוף ברוך הוא בעצמו למעלה מכל העולמות, וזהו שעבוד מלכיות בקדושה', ועד"ז נצרך ליזהר שלימוד ספרי יראה וחסידות לא ישארו כרעיונות יפים בעלמא, [ואף המשתתפים בשיעורי פרי הארץ צריכים להזהר בזה..]. 'וזה לעומת זה יש חס ושלום להיפוך מי שעובד ה' בחכמתו ותבונתו וכו' רק שאינו מביאם לידי עובדא דווקא', הם אלו המתהלכים במחשבתם עם רעיונות נפלאים, ואף מתלהבים מכך, אבל כשנצרך לעשות עובדא למעשה לא עושים, 'נמצא שאינו משעבדם לבחינת המלכות שורש העובדא, וממילא שאינו משעבד כל כחותיו לאין סוף יתברך ונמצא שחכמתו מרובה ממעשיו ובא הרוח ועוקרתו והופכתו מהיפוך להיפוך להיות משועבד למקור הקליפות רחמנא לצלן וד"ל, וזהו שעבוד מלכיות חס ושלום'.

ומבאר שם ששעבוד מצרים הוא בהיפך משעבוד מלכויות, והוא ע"פ ה'ידוע שגלות מצרים היה הדעת בגלות שלא היה התפשטות הדעת בעולם, וביציאת מצרים הי' התגלות הדעת, וגם עתה נוהג הענין שיש אנשים כאלו שאצלם הדעת בגלות והמדות אינם בגלות, הגם שכשהדעת בגלות ממילא גם המדות בגלות כידוע מכל מקום לפי שכלו ולפי מיעוט ידיעתו עובד ה' בכל כחו ואינו חכמתו מרובה ממעשיו'.

וכ' שזה הביאור בדברי התיקו"זהנ"ל ד'מאן דנטיל מלכות בלא עשר ספירות הוא רק מקצץ בנטיעות, אבל מאן דנטיל עשר ספירות בלא מלכות הוא כופר בעיקר דווקא, וד"ל'. וי"ל הביאור בזה, דכשם שבגשמיות הקוצץ בנטיעות עוקר הנטיעה ממקור יניקתה וחיותה, כמו"כ מי שעוה עובדא למעשה בלי מוחין ומדות, כח המעשה ישנו כאן, אלא שבאמת לכח המעשה ולמלכות יש חיות, היא מחוברת למוחין ומדות שלמעלה הימנה, והאדם שמפרידה מזה הרי הוא כקוצץ הנטיעה ממקור חיותה, משא"כ הלוקח מוחין ומדות בלא עובדא למעשה אין כאן מאומה, והוי ככופר בעיקר.

ועפי"ז יובן דברי רבינו, שמי שאינו מייחד קוב"ה ושכינתיה, שהוא מפריד את עולם הזה שייראה כעולם גשמי בלי חיבור לרוחניות, אף שבאמת 'ואתה מחיה את כולם', הרי הוא כקוצץ בנטיעות.

ובזה יובן גם המבואר בגמ׳ ש אחר שקיצץ בנטיעות, שארבעה נכנסו לפרדס, היינו לפרדס התורה, שהוא ד׳ חלקי התורה פשט רמז דרש סוד שר״ת פרדס, וכשם שכל האילנות הצוחים בפרדס גדלים יחד, כמו״כ כל ד׳ חלקי התורה מפשט עד סוד הרי הם תורה אחת המיוחדת בכל חלקיה, והגישה לתורה צריכה להיות כך שכל תורת הפשט מחוברת לכל חלקיה עד לפנים שבפנים שבתורה. וההפרדה בין חלקיה הרי זה קיצוץ בנטיעות.

קטן וגדול **שם הוא וכולם שוים בזה בין** קלות **בין חמורות.** בין מצוות קלות ובין מצוות חמורות, גם היהודי הכי פשוט שייך לזה, וכמ״ש לעיל ש׳אין חילוק בין אדם גדול לנקלה ועבד׳. אנו אין יודעים בכלל להעריך מי קטן ומי גדול, אנו בוחנים אנשים לפי צבע בגדיהם ושאר דברים חיצוניים, המבחן בזה הוא כל אדם לפי מעמד ומצב שלו כמה הוא מתאמץ יותר, ואעפ״כ גם הקטן באמת בהתאמצותו גם כן שם הוא וצריך להתעסק לחבר העולם לה׳ ולהוסיף מוחין לעול בדיוק כמו הגדול באמת. ואין צריך בשביל לייחד קוב״ה ושכינתיה ללמוד כוונות האר״י, אלא כפשוטו לעשות כל מעשינו בין מצות ובין פעולות גשמיות עם חיבור לה׳, [ואם נפתח לאדם צוהר רחב יותר יש לו לעסוק יותר, ואכ״מ]. וכל אדם שבא לשאלה בחייו, שיבדוק זאת מול אמת זו, והרבה דברים שנראים כהררים מקבלים פרופורציה נכונה ע״י התבוננות זו.

הלימוד ממאורעות העולם

כי הכל לפי מה שהוא אדם כך הם אופני רעתו ח״ו, אבל עכ״פ הכל אל מקום אחד הולך וגורם לשכינה שתסתלק, ומאורעות העולם לבא ח״ו ליסרם במשפט וללמד תועים בינה ודעה את ח׳. הרע שבעולם אינו בא כדי להרע לאדם, אלא להיפך כדי ליישרו וללמדו בינה שיתקרב לה׳, וכשקורה דבר בעולם צריך כל אחד ״לתרגם״ את זה אליו. **ומעתה בכל מאורעות העולם חייב כל אדם לומר בשבילי, שכן הוא האמת.** כל מאורע בעולם שאדם שומע ממנו זה סימן ששייך אליו, ואדם שלא שייך לכל מיני מאורעות שבעולם לא יידע מהם.

ולדוגמא, המלחמה שבין רוסיה לאוקראינה: הרה״ק ר׳ שלמה לוצקער זצ״ל (דברות שלמה פקודי) אמר על מלחמת רוסיה ואוקראינה שהיתה בזמנו, על דברי חז״ל (בר״ר מב ד) ׳אם ראית מלכיות מתגרות אלו באלו צפה לרגלו של משיח׳, ׳ולכאורה יתמה הלא בעינינו ראינו כמה וכמה מלחמות

עצומות ועדיין לא בא משיחנו, בזמנו גם כן היה מלחמה בין רוסיה לאוקראינה, ומבאר שהתגרות המלכויות זה בזה הוא כי 'כל אחד רוצה להגדיל יותר כבוד מלכותו, אזי נשים אל לבינו, אם מלך בשר ודם שמלכותו קטנה מאד ואינו יודע קיצו ואינו בטוח שינצח את חבירו הוא משים נפשו בכפו כדי להגדיל מלכותו, מכל שכן המלך הגדול והנורא מלך מלכי המלכים הקב"ה ית"ש, אשר לו לבדו יאתה המלוכה וכו' מכל שכן שראוי ונכון להסב לו לבדו המלוכה'. ומוסיף שיש 'בזה דבר פנימי יותר, כי בראותינו מלכיות מתגרין ורוצים להגדיל מלכותם, נבין שאז העת עת רצון למדת מלכות, ורוצה שיהיה לה עליה כביכול, ולכן נתראה למטה אפילו במדת מלכות של אומות העולם, ולכן עלינו להכין עצמינו בעת רצון הזאת ולעשות תשובה שלימה, וז"ש אם ראית שהמלכיות מתגרין תצפי כו', ר"ל תצפה ותבקש מהשי"ת ב"ה על זה ותעשה תשובה שלימה על זה'. שלא רק שניתן ללמוד מזה קל וחומר, אלא בהיפך, מחמת שהוא עת הרחבת והגדלת מלכות שמים לכן משתלשל מזה גם בגשמיות שמלכי האומות רוצים גם להתגדל.

והשבוע היה פיגוע רח"ל, נודע מהמקובלים שהמשכת שפע לעולם נעשית ע"י מסירות נפש, שע"י העלאת מ"ן מהמסירות נפש נמשך המשכת מ"ד לעולם, [כעננים היורדים ושואבים מי הים ומזה יורד הגשם], ואם חסר בעבודת המסי"נ אזי רח"ל לוקחים ממעל נפשות ישראל בעל כרחן, ומזה יכול כל אחד לעשות חשבון לנפשו שאם היה עובד את ה' יותר בהתמסרות לא היה קורה הפיגוע, [ואין גנוע איך זה היה מתגשם בכללי הנהגת העולם, אם המחבל היה מתפוצץ בביתו, או שהמשטרה היתה תופסת אותו, או שלא היה יכול לתכנן זאת, והרבה דרכים למקום].

ובקדושת לוי (פורים קדושה ג) כתב שהטעם שנאמר שם אלקים בלשון יחיד, 'כגון 'את ה' אלהיך תירא' (דברים ו יג), 'וידעת כי ה' אלהיך' (שם ז ט), שעיקר מה שמביא לאדם לידי יראת שמים הוא כשיהיה תמיד מחשבתו שכל העולם תלוי במעשיו, כדברי חכמינו ז"ל באמרם (סנהדרין לז.) חייב כל אדם לומר בשבילי נברא העולם, ולעולם יראה אדם כאילו חציו זכאי כו' זכה הכריע את כל העולם לכף זכות (קידושין מ:), ונמצא, כשעולה זה במחשבתו שכל העולם תלוי בו במעשיו ובשבילו נברא העולם, אזי יתמרמר על חטאיו ויתלהב למצות ה' ולתורתו כדי שיביא שפע לכל העולמות

ולכל המלאכים ולכל הנשמות ולעולם התחתון, ולא יאבד אפילו רגע אחת לצורך עולם הזה, כי יאמר מה לי להתעסק בענייני עולם הזה אשר בה ריוח מועט, [מה כבר יכול להיות מהעולם, מעט קנאה תאוה וכבוד, ומה יש כבר לגביר הכי גדול שיש לו שלשתם גם יחד, גם אם יש לו "יאכטה" פרטית והוא מדושן עונג, הרי אחר ימים מועטים כבר אין לו תענוג מזה והוא מחפש ממה ליהנות.., בענייני עולם הזה הריווח הוא מועט], מוטב אתקן מעשי ואעסוק בתורה ובמצות ואז אביא שפע לכל. והרי זה דומה למי שיכול להרויח ביום אלף אלפי אלפים ומאבד את זמנו והולך בזה היום כדי להרויח פרוטה, וזה שטות גדול שמפסיד אלפי אלפים בשביל פרוטה, כך האדם בתורה ובמצות האל משפיע בכל העולמות וגורם שפע בכל העולמות, אם כן נקרא כסיל כשמאבד את זמנו בשביל תענוגי עולם הזה. ונמצא כי זה הוא מביא את האדם לידי יראת שמים, כאשר יאמר במחשבתו שעליו תלוים כל העולמות וכל המלאכים וכל הנשמות, כמאמר 'בשבילי נברא העולם'. וזה 'ה' אלהיך' לשון יחיד, כלומר שיהיה במחשבתו של אדם שעליו לבדו תלוים ועומדין כל העולמות. וזהו 'את ה' אלהיך תירא' לשון יחיד, כלומר כשיעלה על מחשבת האדם שעליו לבדו תלוים ועומדין כל העולמות, אז 'תירא', יפול עליך יראה ואהבה גדולה. לכן נאמר בפרשת קריאת שמע לשון יחיד 'ואהבת את ה' אלהיך' (דברים ו ה), כלומר שיעלה במחשבתך עלי תלוים ועומדין כל העולמות.

וצריך כל אחד להחדיר בעצמו שאין זה רק בימים ההם, בזמן הפרי הארץ והקדושת לוי, אלא גם בזמן הזה, בשנת תשפ"ג, הוא יכול לשנות את כל העולם כולו, וכל פעולה טובה שלו עוצרת באותו רגע דברים רעים, על ידי שישנה את מאזן הבריאה והכניס אליה מוחין חדשים, וכפי שממשיך רבינו:

וביד כל אדם לתקן המאורע [הלא טוב] **ע"י יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בעצמו. וכדברי הזוהר** (ח"ג נט ע"ב) **כמעשה שבאו החברים לבקש מרשב"י על הגשמים ואמר שם תוכן דבריו הלא כי אין היחוד שלם פנים בפנים, ולא זז משם עד שגרם יחוד שלם בדביקות תורתו, עיי"ש צחות לשון הזוהר.** בספרי הקבלה מכנים בבחינת אחור את המצב שאין העולם מחובר לקב"ה בבחינת אחור, שכביכול הקב"ה מסתתר, ואילו כאשר הקב"ה מתגלה בעולם הרי זה בבחינת פנים בפנים, וכמו שמכונה ההתגלות האלוקית שהיתה בעת מתן תורה 'פנים בפנים דיבר ה' עמכם'.

ורשב"י בדביקות תורתו פעל זאת, וממילא הגיע לעולם גשם. ומאחר שכל אחד צריך לומר בשבילי נברא העולם, מובן, שכל בחור ובחור יכול לפעול ישועות, לא צריך להיות בשביל זה בעל מופת גדול, ע"י קבלה טובה, ע"י לימוד תורה ושאר מעשים טובים, ע"י התמסרות ומסירות הרצון הנקרא מסירות נפש, עי"ז פועל כל אחד ייחוד מסויים כל אחד לפי מדרגתו, ומביא התגלות של הרבש"ע בעולם וממילא נעשה גם טוב גשמי בעולם.

וזהו עומק מה שמרגלא בפומיה דרבינו שליט"א, שכאשר אדם הולך ברחוב ומתגבר ומסית עיניו מראות רע נעשה מזה 'תאיר ארץ מכבודך', הוא יוצר 'תאיר ארץ מכבודך' לא רק במקום ההוא, אלא בכל הארץ ובכל העולם כולו.

קודם חטא אדם הראשון ולאחריו

והנה ענין יחוד קוב"ה הביננו הכתוב **באמרו** קודם **החטא** אדה"ר (בראשית ב כה) **ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו, ואח"כ וידעו כי ערומים הם ויעש ה' להם מלבושים כתנות עור. הענין הוא מאמר** (שם שם ז) **ויהי האדם לנפש חיה ופרש"י ז"ל חיה שבכולן עיי"ש,** ברש"י 'אף בהמה וחיה נקראו נפש חיה, אך זו של אדם חיה שבכולן, שנתוסף בו דעה ודבור', **פירוש כי החיות שבאדם הוא החיות שבכולן בכל סדר הבריאה מסוף המעשה עד המחשבה תחילה, שהוא כל התורה כולה ויחוד קוב"ה ושכינתיה כארז"ל** (ב"ר א ב) **הסתכל בתורה וברא** (ע' פרי הארץ תולדות ובשיעור שם)**, וא"כ הגופים של אדם הן הן גופי תורה אם כל דרכיו יכונו הכון לקראת ה'.** שגוף האדם הוא עולם קטן נגד כל העולם וכנ"ל, והבריאה כולה מחוברת לתורה וכל התורה בה (ע' בשיעור הקודם)**, ומעתה אין שום בושה בגוף ערום אחר שהוא גוף התורה,** כשחיים באמת שכל העולם והגוף הוא תורה, אזי כל חלק בגוף הוא עוד חלק מהיחוד וגילוי הרבש"ע ואין בו שום בושה, **אם אמנם נאמר** (שה"ש ז ב) **חמוקי ירכיך מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר** (מו"ק טז ע"א)**,** הרי שיש הסתר בתורה, פנימיות וסתרי תורה, **הרי הגוף מסתיר את התורה להיותה בתוכו וחי בהם.**

ולבאר ענין זה מעט, כתב האור החיים הקדוש (בראשית ג כב, במדבר כא יז) אמרו בעלי הסוד כי זולת החטא היה האדם עולה לרקיע ודר בעליה ובחצר, וזה לך האות אליהו הנביא שעלה השמימה להשתלם גמולו ולא טעם טעם מיתה, והגוף הן אמת שאינו יכול לעמוד בעליה העליונה, הגם שנזדכך הגוף ועמד

בגדר רוחני אף על פי כן בערך רוחניות עליון יחשב לגשם, אלא שאמרו ז"ל (זוח"א רט א) במעשה אליהו ז"ל כי בהגיעו לגלגל חמה שם נפשט מגופו והניח אותו בגלגל חמה וכשהוא יורד למטה לובשו ויורד בו, וכיון שכן בעת הגיע תכלית שלימותם היו עולים גוף ונפש ופושטים גופם בגלגל חמה כאליהו. ועל ידי החטא נפסלה גורייתו מהשגת עלות למקום קדוש, וכשיהיה מושלל אפשריות ההפרדה מהגויה הרי הוא חסר השגת התעדנות הנצחי והערב המקווה.

ואולי יש לבאר העומק בזה, שכיום כדי להבין את כך שהגוף הוא רק לבוש ודבר נפרד מהנשמה, נצרך להביא משל מלבוש גשמי שניתן לפשטו וללבשו, [ובדקות יותר גם נפש הבהמית רק לבוש לנפש האלוקית, ועי"ז מבינים כל העולמות הם הפשטות והלבשות עד דק שבדק]. לפני חטא אדם הראשון לא היה נצרך משל לכך הגוף באמת היה דבר שנפרד מהגוף. וא"כ נתרחקנו יותר, צריך עוד משל, וכדאי' בספרים שכל משל נוסף מורה על ריחוק מהנמשל (וכמשנ"ת שבוע שעבר בענין ג' אלפי משל דשלמה המלך). ואולי לכן ע"י החטא נקנסה מיתה, כי אחר החטא רק ע"י המיתה מובן שהנשמה נפרדת מהגוף, שזהו ההכרח לכופרים בנשמה, שהרי רואים במוחש שגוף נשאר דומם בעת צאת הנשמה], משא"כ לפני החטא הנשמה היתה נפרדת מהגוף.

משא"כ אחר החטא שהגוף היה נפרד וידעו כי ערומים הם הגוף נהיה מנותק ואין בו התגלו, **ויעש ה' להם כתנות עור שהם לבושים, להיות כל התורה היתה צריכה להתגשם ע"ד הגוף במצות גשמיים**, שגם בתורה היתה ירידה שמדברת בדברים גשמיים ולא כמו שהיא בעליונים, כי התורה צריכה לדבר בשפת הגוף, סוגיות ב"ק ב"מ בב"ב וכו', ותורה שבכתב במעשיות וכו', שבגלל שהאדם ירד לזה גם התורה היתה צריכה לרדת לרמה זו, **והיו צריכים עוד ללבושים, כמאמר** (משלי כז כו) **כבשים ללבושך להיות התורה צריכה להיות בסתר כירך, אבל גופים שהן הן גופי תורה קולע אל השערה ולא יחטא** גוף שבמדרגה של לפני החטא שכל כולו תורה **הנה זה הוא יחוד קוב"ה ושכינתיה גם בוש לא יבוש גם הכלם לא ידע** (ע"פ ירמי' ח' יב). אדם שגופו מזוכך כלפני החטא כל גופו מסמל את היחוד. ויובן יותר ע"פ המבואר בספרים שגם חיבור הנשמה בגוף הוא ענין יחוד קוב"ה ושכינתיה, דגוף ישראל הוא התגלות הקדושה השייכת לעום, ונשמת ישראל הוא חלק קדושה הנבדל מהעולם, ועל ידי חיבורם, שמביא את

הנשמה לעולם ע"י מצוות בכוונה נעשה חיבור הנשמה בגוף ונעשה בחי' יחוד קוב"ה ושכינתיה, שהגוף והנשמה מתחברים יחד.

והרמח"ל כותב (דרך ה' חלק א פרק ג אות ז-ט), שאף על פי שאין אנו מרגישים לנשמה בגוף פעולה אחרת זולת החיות וההשכלה, הנה באמת יש בחוקה שתזכך עצם הגוף וחומרו ותעלהו עילוי אחר עילוי עד שיהיה ראוי להתלוות עמה בהנאה בשלמות. ואמנם לדבר זה היה אדם הראשון מגיע אילו לא חטא, שהיתה נשמתו מזככת את גופו זיכוך אחר זיכוך, עד שהיה מזדכך השיעור המצטרך ונקבע בתענוג הנצחי. וכיון שחטא אדם הראשון נשתנו הדברים שינוי גדול, שעל ידי חטאו נוספו ונתרבו חסרונות בעצמו של האדם ובבריאה כולה, ומלבד זה גזרה מידת דינו יתברך שמו, שלא יוכלו לא האדם ולא העולם מעתה הגיע אל השלמות עודם בצורה שנתקלקלה, דהיינו הצורה שיש להם עכשיו שבה נתרבה הרע, אלא יצטרך להם בהכרח עבור מעבר ההפסד, דהיינו המותה לאדם וההפסד לכל שאר ההווים שנתקלקלו עמו, ולא תוכל הנשמה לזכך הגוף אלא אחר שתצא ממנו תחילה וימות הגוף וייפסד, ואז יחזור וייבנה בנין חדש ותיכנס בו הנשמה ותזככהו. וכן העולם כולו יתחרב מצורתו של עתה, וישוב וייכנס בצורה אחרת ראויה לשלמות. ועל כן נגזר על האדם שימות ויחזור ויחיה, והוא ענין תחיית המתים.

ובשפת אמת (תזריע תרנ"ב) כתב, 'כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו הכל לכבודו ברא. אכן יש נבראים שאין כבודו ית' ניכר בהם בהתגלות. וזה נק' אחור, כי סוף כל סוף נולד מהם התגלות כבודו ית' ורצונו ע"י סיבות קרובות ורחוקות. ויש ע"י פושט צורה ולובש צורה כמו דצח"מ שמתעלין דרך מדרגות. וזה החילוק בין עליונים שהם בחי' פנים וקדם שאין להם השתנות וששים ושמחים לעשות רצון קונם בלבד. אבל התחתונים הם בחי' אחור לכן משתנים מצורה לצורה ומתים וכו'. אבל האדם הוא כולל אחור וקדם כי נשמתו חלק אלקי ממעל. והגוף הוא בחי' אחור. ובאמת הכל תלוי בו. ולכן יש בו ב' הכוחות שיברר כבודו ית' גם באלה הברואים התחתונים'.

והנה מעין המאורע בעולם ידע איניש בנפשיה איך הוא נגד ה', שהרי העולם הנה הוא בעצמו בשבילו נברא ומתקיים ומתנהג לפי דרכו. כדרך העבד שכל טוב אדוניו בידו ובורח מאדונו בכל מקומות ממשלתו ובכל מקום מדרך כף רגלו הרי ממשלת אדונו שם, ובאמרו כי

בורח הוא מייסרים אותו שם ושם שמים לו חוק ומשפט לנסותו לדעת את אשר בלבבו אולי יחזור לסורו. אבל מדרך עבד בן שפחת אדונו שהעבד הוא יליד בית אדונו בודאי לא יברח ממנו ועבדו לעולם מחמת היותו עבדו מיום הולדו וגם מעשה אבותיו בידו, אמו שפחת אדוניו, הנה עבד כזה הבטוח שלא יברח אינו צריך לשום נסיונות ומשפטים, וזה מה שאמר דוד המלך ע"ה אני עבדך בן אמתך לכן פתחת למוסרי, שחרי המוסרות הם שלא יברח, ואם הוא בטוח שלא יברח המוסרות למה. וכן נראה פירש"י (תהלים קטז טז): 'עבדך בן אמתך, אינו דומה תרבות עבד הלקוח מן השוק לילוד משפחה שבבית. פתחת למוסרי, התרתה מעל צואריי מוסרות ומוטות'.

והנה גוף הבטוח שלא יברח הנה הוא גוף התורה ויחוד קוב"ה ושכינתיה, ובמה איך בטוחים שהאדם לא יברח ביראה ואהבה והתקשרות וכנ"ל מהקדושת לוי שאהבה ויראה הכל תלוי בכך שאדם יידע שבשבילי נברא העולם, **שהוא הדביקות התמידי, וזהו ארז"ל ג' דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו פי' בתוך גופו,** גוף האדם הוא בית לנשמה שבו. **ואמרם ערב שבת פי' הכנה לשבת שהוא שמא דקוב"ה** (זח"ב פח ע"ב) שבת עניינה שייכות והתחברות לרבש"ע שזהו **יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, ואמרם עם חשיכה פי' כשמגיע איזה חשכות השכל,** קושי, נסיון וכדו'. **ואמרם** שהחיבור הוא ע"י **עשרתם, פי' יראה הנקרא מעשר כידוע** (עיין ת"ז תי"ז לא. ולעיל סוף פר' חיי שרה), **ואמרם ערבתם פי' אהבה המערב שנים לאחד. יראה ואהבה, ואמרם הדליקו את הנר פי' התקשרות ודביקות כדרך האור המתקשר בפתילה ע"י השמן כמאמר** (קהלת ט ח) **ושמן על ראשך אל יחסר,** ובאמרי אמת (ויחי תרד"ע) והעיקר הוא שיהיה הלב בוער כאש תמיד. וזהו **ארז"ל** (שבת לד ע"א) **וצריך לממרינהו בניחותא. פי' שצריך לפתות הנוף בנחת להניעו למדות אלו שיעשה גוף התורה ויחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה.** עבודה זו צריכה להיעשות בניחותא, ע"ד דברי הקדושת לוי שעדיף לעסוק באלף אלפי אלפים מבפרוטה וכו', ועי"ז נכלל גם הגוף בעבודה זו. [וע' בפנים הספר המשך המאמר].